

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

V. An animus rationalis indiuisibilis sit

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

dicatur, noua uiuentia hac experientia cognoscemus. Respondeo, illos homines canescere per productionem cuiusdam qualitatis prius productæ in capillorum radicibus, & deinde diffusæ per partes distantes ab humore, vel qualitate in carne hominis residente.

17 Aliam experientiam cuiusdam vnguenti cuius tactu capilli repente canescunt, quam pro nostra sententia sibi obiecerat Arriaga, in proprium fauorem vult conuerti, quæ negari possit, non enim facile inuenies, qui eam viderit, quia tamen illius difficultas nullius est momenti, in ea resoluenda non immoror: tantum moneo eodem modo illi responderi, ac argumento supra facto respondi.

18 Dicendum est sexto. Vngues non viuere. Hæc conclusio est contra Hurtadum & Arriagam, docentes medios vngues, quibus digiti operiuntur viuentes esse; non verò extremas illorum partes quæ digitis supereminent. Ego sanè differentiam inter medias, & extremas vnguuium partes non inuenio, pars enim quæ nunc est media successu temporis fit extrema, vt patebit, si in medio vngue punctum signes, quod postea in extrema illius parte inuenies. Deinde partes mediæ ac extremæ habent eadem omnino accidentia, neque in illis signum aliquod diuisionis inuenies: ergo sunt vnitæ, ergo sub eadem forma. Meam conclusionem probo, quia vngues nullum habent indicium vitæ: deinde crescunt per iuxta positionem, vt constat experientia per signa terminorum puncti dicta modò; deinde quia si duo signes semper æquè distabunt; qui modus augendi est proprius non viuientium, neque homo mancus dicitur ex eo quod careat vnguibus.

19 Obicit Arriaga: Ex eo quod ossa non sentiant, non licet inferri non esse viuientia: ergo ex eo quod vngues non augeantur per intus sumptionem, id non licebit inferri. Resp. quod etiam si ossa non sentiant, habent tamen proprietates alias, ex quibus inferitur esse viuientia: si verò ossibus demas augmentum per intus sumptionem nullum vitæ indicium in illis remanet.

20 Dicendum est septimo. Semen non viuere. Probatur, quia non est pars hominis, non enim dicitur machus puer, in quo nondum semen est elaboratum, deinde quia semen non est datum in ordine ad viuens, in quo formatur; sed in ordine ad generationem aliis viuentis, ex quo inferitur non esse partem hominis, qui illud elaborat, pars enim est in ordine ad totum cuius est pars. Aliam rationem adducit Hurt. desumptam ex Arist. de Generat. animalium c. 3. ante finem, ubi de semine hæc scripsit: Nam illud quoque excrementum est, habetque omnes partes potentia, aliu nullam: ergo semen est excrementum, & non pars hominis: ergo non habet vitam. Quod autem luxuriosi sint debiles & macri, non est quia semen animatur: sed quia sanguinem, qui vitam habebat, infumunt in semine elaborando. Spadones verò machos esse dicimus, non quia careant semine, sed quia carent nervis, quibus semen elaboratur.

21 Dicendum est octauo. Lac non viuere. Probatur hæc conclusio eisdem omnino rationibus, ac præcedens, datum est enim à natura intuitu prolis, non intuitu illud elaborantis, neque virgo in qua lac non est formatum, manca dicitur. Deinde lac est excrementum, non verò vt aliqui putant sanguis nimis coctus, quia sanguis est valde calidus, lac verò nimis frigidum.

PUNCTVM V.

An Animus rationalis indiuisibilis sit.

1 Probant multi animum rationalem esse indiuisibilem, ex eo quod spiritalis sit, de qua ratione iudicium ferre non poterimus, neque exactè Puncti difficultatem examinare, si prius non præmisimus quid importet conceptus spiritus, quid conceptus corporis in tota sua latitudine accepti vt distincti ab omni ente spiritali.

S. I.

Quomodo alij rationem corporis & spiritus definiant.

2 Hurtadus disput. 4. de anima, sect. 5. asserit corpus esse quod componitur ex partibus integrantibus extensiuè, aut pertinet ad eam compositionem. Hanc definitionem desumpit ex nostro Vasquez, qui 1. part. quest. 1. disp. 188. n. 30.

ægrè fert Patrem Suarez constituisse præsentiam Angeli ex partibus integrantibus compositam. Contra hanc sententiam plures insurgunt recentiores, qui Patrem Suarez patronum compellant disput. 4. metaph. sect. 1. & latius de Angelis lib. 4. cap. 1. cum illo pugnaciter defendentes non esse de conceptu rei spiritalis carere partibus, in quas integraliter diuidi possit. Cum Suariorum, & recentioribus eorum sententiam sic probo: Gratia habitualis, contra partibus integrantibus intensiuè, ergo sunt possibiles plures gradus gratiæ spiritalis, & inter se distincti pertinent ad vnā compositionem saltem intensiuam, & de facto datur spiritalis gratia diuisibilis in partes intensas. Concedunt aduersarij, & ex concessis infero: ergo potest dari entitas spiritalis diuisibilis in partes extensiuè diuisibiles. Hic totus argumenti cardo: probo consequentiam intensio & extensio in qualitate tantum differunt per ordinem ad subiectum: gradus enim, qui vni eidem subiecto indiuisibiliter sumpti intensi dicuntur, per diuersas subiecti partes distributi dicuntur extensi: ergo gradus qui intensiōem constituunt, possunt extensionem constituere: probo: gradus qui vniuntur eidem subiecto indiuisibiliter sumpti, possunt vni diuersis partibus subiecti, quia per se essentialiter non sunt hi gradus ita inter se connexi, vt petant eandem subiecti partem, vel idem subiectum omnes simul informare, neque per se ipsos vniuntur huic subiecto: ergo hi gradus de facto informantes idem indiuisibile subiectum possunt per diuersa subiecta distribui, ex duobus enim gradibus gratiæ, qui sunt modò in anima huius iusti possit vnus esse in eadem anima, & alter in anima alijs iusti: ergo possunt etiam in diuersis subiecti partibus subiectari: ergo possunt compositionem integrale extensiuè constituere. Virgo: vnio partium subiecti recipientis formam non potest reddere subiectum incapax recipienti partes formæ, quas sine vnione recipere possit, sed duo subiecta spiritalia, si non essent vnita, & quolibet illorum esset totum adequatum possent recipere duos gradus gratiæ: ergo etiam si essent vnita, eosdem possent recipere, & ita possent illi gradus esse in diuersis partibus subiecti distributi.

Dices repugnare subiectum diuisibile potens recipere gradus distinctos gratiæ secundum distinctas sui partes. Contrariò non repugnat qualitas secundum suam entitatem diuisibilis in plures partes: non repugnat subiectum in se diuisibile. Recurris ad distinctionem compositionis intensiuæ & extensiuæ, sed non tutè: Gratia secundum suam entitatem præcisè consideratam compositionem habet, non secundum se intensiuam, vt ab extensiuâ distinguitur, quia gradus gratiæ inter se vniuntur à subiecto abstrahantur, compositionem faciunt non intensiuam, quia intensio subiecti connotat: ergo sicuti non repugnat qualitas secundum se composita ex partibus, non repugnabit substantia secundum se diuisibilis in diuersas partes. Ex hac ratione infero compositionem omnem, siue extensiuam, siue intensiuam intrinsecè eiusdem omnino esse rationis, & tantum extrinsecè, & accidentaliter differre. Virgo in sententia veriori, quæ omnibus entitatibus præsentias distinctas impertitur, gratia intensa, vt octo, habet præsentiam diuisibilem in octo partes, quarum qualibet distincto gradui gratiæ correspondet: ergo hæc præsentia haberet compositionem in ordine ad subiectum, non intensiuam, quia non omnes partes gratiæ idem indiuisibile subiectum respicerent: ergo extensiuam: compositio enim extensiuâ non consistit in partibus correspondentibus diuersis spatijs partibus sed diuersis partibus subiecti: si enim modò huius papyri quantitas tota penetraretur, non ideo partes respondentes diuersis illius partibus non eandem compositionem extensiuam in ordine ad subiectum retinerent. Quod si velis compositionem extensiuam non solum entitativam subiecti, sed localem importare, dabo gratiam à subiecto separatâ cuius gradus Deus potest ponere vnū extra alterum localiter, & ita illius præsentia partes extensionem entitativâ & localem subiecti habebunt. Tandè virgo: et si forma spiritalis non possit educi ex materiali subiecto, tamè potest illi vniri, vt patet in anima rationali: ergo poterit Deus gratiam spirituale creare, & illâ vnire subiecto materiali diuisibili cū correspondentia partiu gratiæ ad partes subiecti, & ita compositione integrale extensiuam constituere. Plurique eandem sententiam impugnant ex præsentia Angelis, quæ per diuersas sui partes, in quas est diuisibilis, diuersas spatijs partes respicit, verū tamen facile probatur non esse præsentiam

presentiam Angeli has partes distinctas continere, & non esse simplicem & indivisibilem secundum se totam, totum indivisibile spatium, & singulas illius partes respicientem.

4 Efficacissime ad hominem eandem sententiam contra Hurtado impugno: Vnio anime rationalis subiectatur in materia, & est spiritualis in sententia Hurt. sed hæc unio habet partes reales distinctas, diuersas materie partes respicientes; ergo unio hæc spiritualis diuisibilis est in diuersas partes integrantes. Negat minorem Hurt. quam sic probat: Si unio anime ad materiam esset impartibilis, in qualibet hominis diminutione perderetur tota illius unio. & alia adueniret. Similiter in qualibet augmentatione noua totalis unio produceretur, & antiqua corrumpetur: ergo ex qualibet minima augmentatione, & diminutione resisteret alius homo, non solum integraliter: sed etiam essentialiter, quia resisteret alia unio, quæ est de hominis essentia. Has illationes admittit Hurt. disp. 5. Physic. sect. 7. subf. 1. n. 12. i. quarum illatum consequens falsum esse ostendit. Nutritio non provenit ab anima secundum se, anima enim separata non causat nutritionem: ergo provenit ab homine: ergo supponit hominem tanquam principium illius: ergo supponit unionem constituentem hominem, sed non potest supponere unionem, ad quam terminatur & cuius est productio: ergo supponit unionem aliunde productam, non aliam nisi præexistentem: ergo unio præexistens non corrumpitur in illo instanti temporis, in quo alia producit, nihil enim potest corrumpi in instanti in quo supponitur prius natura, quia in illo iam supponitur existens, & implicat aliquid corrumpi in instanti temporis, in quo existens supponitur: ergo in illo instanti, in quo est nutritio existit duplex unio ad quatuor, una ex parte principij, & alia ex parte termini quod absurdum est, vel ex unione antiqua & producta sit unio ad quatuor diuisibilis in partes.

5 Responderi posset ex doctrina Hurtadi, in homine reperiri duplicem unionem, quandam ex parte materie diuisibilem in partes materiales, aliam ex parte forme, ex quibus unio diuisibilis tenens se ex parte materie augenda per aliam partem unionis se tenet ex parte principij nutritiui ad partem unionis materialis producendam in augmentatione, & ad unionem totalem spiritualem tenentem se ex parte forme in eadem augmentatione producenda. Hoc effugium non habent, qui duplicem unionem non concedunt, sicuti Pater Vasquez, & alij, sed iam illud etiam Hurtado præcludo. Ad nutritionem debet supponi ex parte principij homo essentialiter, per omnia quæ illi sunt essentialia, sed si admittatur in homine duplex unio, non sufficienter, & ad quatuor constituitur per unicam unionem, sed essentialiter dicit utramque, ergo utraque unio debet supponi ex parte principij actionis nutritiue, & non sufficit supponi unionem tenentem se ex parte materie.

6 De hac re acutè recentiores latè egere, quorum opiniones referre, satis esse operosum, quia tot sententias quot capita inuenio, omnes tamen ad duas classes reducuntur. Prima est illorum, qui per extensionem localem rationem corporis explicant. Secunda eorum, qui per dependentiam à quantitate, seu materia primâ corpoream constitunt. Primi in indivisibile quantitatis reiciendi sunt, quod non habet extensionem, & est corporeum. Dicunt aduersarij indivisibile quantitatum ordinari ad extensionem. Non satisfaciet solutio opinantibus totum ex indivisibilibus componi, quia secundum hæc sententiam, indivisibile etiam præcise ab omni alio, & à corpore totam essentiam retinet quantitatis, ac proinde, licet possit cum alio indivisibili totum componere per se non ordinatur essentialiter ad illud cum quo extensionem constituit, quia sicut non dicimus unam partem integram essentialiter ordinari ad aliam, sic in hac sententia unum punctum quantitatis ad aliud essentialiter non ordinatur. Secundò concedunt multi ex recentioribus possibile esse totum corporeum completum, quod nullam habeat compositionem integram, nec extensionem. Possent dicere hoc totum & illud indivisibile, fieri impenetrabile, quam solutionem impugnabunt obiectiones, quæ contra propriam sententiam adducam, quibus solutiones nostræ in hac sententia se explicata non poterunt adhibere.

7 Auctores secundæ classis impugnandi sunt, quia actio creativa caloris non dependet à quantitate, neque à materia prima mediata, neque immediata, suum enim respicit

Franc. de Cusaco, & philosoph. Tom. 11.

calorem tanquam terminum, neque medio illo potest à subiecto dependere, cum potius calorem ipsum independentem ab omni subiecto constituat, & posita creatione calor exsistit calor omnino independentis à quantitate, & à materia prima. Hanc impugnationem, & præcedentem passim apud recetiores reperies: aliter ego sententiâ impugno. Phantasma materiale eleuatum ab intellectu spirituali producit in intellectu speciem impressam, vel expressam spirituales: ergo actio productiua talis speciei, quæ spiritualis est, & in anima recipitur, pendet à phantasmate: ergo à re corporea: ergo entitas spiritualis potest dependere ab entitate materiali. Forsan hæc phantasmata si aliquibus recetioribus apparuissent, deterruissent illos ab hoc dicti modo. Respondet aliquis dependentiam in genere efficientis à quantitate, non obesse rationi spiritus, neque ratione corporis constituitur. Contrâ: Nulla definitio huius differentie meminit, sed omnes rationem corporis explicant per dependentiam à quantitate, seu à re quanta, & quia actio terminatur ad rem quantam, vel corpoream (v.g. calorem) corporea dicitur: ergo potiori iure deberet dici quanta, quia dimanat tanquam à principio, à re quanta, si in hac dependentia ratio corporis consisteret; dependentia enim ab efficiente priorior est, quam à termino.

§. II.

Definitio rei spiritualis, & corporeæ iuxta propriam sententiam.

8 Sic ego rationem corporis in tota sua latitudine ut distincti ab spiritu definio. *Entitas, cui in statu, qui naturaliter illi potest accidere, formaliter ratione intrinsece repugnat penetratio cum alia eiusdem speciei omnino à se diuisa.* Illud autem intrinsecè, intelligo ratione ipsius entitatis, vel ratione aliud entitatis, quæ illi intrinseca sit, siue sit terminus extrinsecus, siue subiectum, quod dicitur intrinsecum forme, non verò ratione agentis, quod extrinsecè se habet respectu actionis, nam licet actio intrinsecè referatur ad agens, refertur intrinsecè tanquam ad terminum extrinsecum, in ordine ad quem extrinseca dicitur. Ratio spiritus definienda est: *Entitas, cui in statu, qui illi potest naturaliter contingere, non repugnat formaliter ratione intrinsece penetratio cum alia entitate eiusdem speciei omnino à se diuisa.* Definitiones has maiori explicatione existimo non indigere, nihil enim in illis ambiguum, neque obscurum video, nulla enim res corporea poterit assignari, quæ priori definitione non comprehendatur, neque spiritualis, quæ posterius conceptum subterfugiat. Vtrumque ex argumentorum solutione clarè constabit.

9 Obiicies primò. Species impressæ diuersorum obiectorum & illarum actiones productiue existentes in eadem parte aeris, sunt penetratæ, & eiusdem speciei, quando obiecta specie non differunt: ergo potest dari entitas corporea penetrabilis cum alia eiusdem speciei omnino à se diuisa. Respondeo, has omnes entitates non esse omnino à se diuisas, si sunt in eadem parte subiecti, si autem sunt in diuersa parte, penetrari non poterunt. Obserua non posse hanc adhibere solutionem, qui per impenetrationem cum alia re eiusdem speciei conceptum corporis explicant, & omnimodam diuisionem inter extrema non exposcunt.

10 Obiicies secundò. Actio spiritualis, ex vi cuius producit species impressa, vel expressa à phantasmate; non potest penetrari cum alia actione eiusdem speciei omnino à se diuisa: ergo non rectè definiuimus conceptum rei spiritualis. Respondeo, hanc actionem ex se & ratione termini, atque subiecti penetrabilem esse cum alia quacunque eiusdem speciei omnino ab illa diuisa, fieri tamen impenetrabilem ratione principij actiui, à quo dependet, quod non est esse impenetrabilem ratione intrinsece, cum principium actiui extrinsecum sit, ac proinde totam rationem spiritus in se continet, cum ratione sui & ratione omnium, quæ illi intrinseca sunt, penetrationis sit capax. Actionem hanc fieri impenetrabilem ratione principij actiui, probatur & explicatur facillè: Actio debet esse approximata phantasmati à quo procedit: sed duo phantasmata omnino à se diuisa existentia in diuersis viucentibus non possunt non distare: ergo actiones ab illis procedentes, & quæ necessariò sunt illis intimè præsentibus, quia intimam præsentiam habent cum anima, quæ idem subiectum informat, ex quo phantasma educitur, non possunt non distare: ergo

- ergo sunt hæ actiones impenetrabiles ratione principij actiui, nequialud est caput, ex quo illis penetratio repugnet.
- 11 Obiicies tertio. Modus vnionis potest esse in anima, in qua si recipiatur necessario spiritualis erit, & non poterit penetrari cum alio modo vnionis ab illo diuiso ratione materię, quam respicit vt extremum vniendum: ergo ratione termini intrinseci erit impenetrabilis: ergo non recte definimus rationem spiritus per non repugnantiam penetrationis ratione intrinseci cum re eiusdem speciei omnino ab alia diuisa. Respondeo negando modum vnionis inter materiam, & formam hominis posse esse spirituales, & in anima recipi. Neque vis argumenti peculiariter in hac sententia hanc responsionem extorquet: Idem enim tenentur dicere, qui conceptum corporis per dependentiam à re corporea explicant: Et Arriaga, qui modum vnionis dixit esse in anima, coactus est asserere materiam esse, & rem materialem in subiecto spirituali recipi. Hurtadus verò, qui illum spirituales constituit, vi consequentię ductus concessit animam in qualibet augmentatione, & diminutione totam amittere vnionem, & consequenter in singulis instantibus, quibus fit mutatio, vel augmentatio corrumpi hunc hominem, & alium assurgere.
- 12 Obiicies quarto. Actio creatiua caloris potest penetrari cum alia actione creatiua caloris omnino à se diuisa, & tamen est corporea: ergo nostra corporis definitio apta non est. Probo antecedens: Actio creatiua caloris extrahit calorem à quantitate, sed calor sine quantitate existens potest penetrari cum alio calore: ergo & actiones terminatæ ad vtrumque calorem. Resp. actionem creatiua terminatam ad calorem extrahere terminum à quantitate tantum à subiecto inhaesionis, non verò impedire vnionem eiusdem caloris à quantitate, quam exigit calor, siue sit creatus, siue eductus ex eo præcisè quod sit corporeus, ac proinde calori, etiam supposita creatione, non potest naturaliter contingere separatio à quantitate, ac proinde neque penetrabilitas cum alio calore etiam creato, qui eandem exigit quantitatem: quod si calori etiam creato non potest naturaliter contingere penetratio, neque creationi contingere poterit. Aduerte me non dixisse rem corpoream naturaliter existentem non posse penetrari, sed non posse rem corpoream penetrari in statu, qui illi naturaliter contingere potest, quæ valde differunt, quia materia prima supernaturaliter quantitate priuata naturaliter existit, & posset penetrari cum alia materia eodem modo se habente, non tamen posset penetrari in statu, qui naturaliter illi contingere potest, quia non potest naturaliter contingere materiam esse sine quantitate, etiam si quantitate supernaturaliter ablata, naturaliter, hoc est, sine nouo miraculo conseruetur. Idem dicito de forma materiali, etiam indiuisibili, quæ independentè à subiecto posset naturaliter creari, hæc enim vel esset radix quantitatis recepta in se ipsa, vel saltem peteret quantitatem vniri, vel per se ipsam esset impenetrabilis.
- 13 Vrgebis adhuc: etiam si hæ entitates vnionem petant ad quantitatem, poterunt naturaliter hac vnione carere scuti aqua caret frigiditate, quam exposcit, ergo naturaliter potest cōtingere his entitatibus status, in quo possint penetrari. Respondeo negando antecedens: ad exemplum desumptum ex separatione quæ naturaliter contingit inter aquam & frigiditatem, dico disparem esse rationem, quia dum aqua exposcit frigiditatem est aliud agens naturale fortius exigens expellere frigiditatem ab aqua, & de facto illam naturaliter expellit, & ita contingit aquam naturaliter absque natuiua frigiditate remanere; dum verò hæc entitas quantitatem sibi vniendam exposcit, nulla alia reperitur, quæ intendat impedire vnionem quantitatis cum illa, vel illam iam vnitam destruere. Ex quo fit non posse naturaliter entitatem, quæ quantitatem exposcit, illa carere.
- 14 Obiicies quinto. Præsentia, quam habet Angelus Michael Romæ, non potest penetrari cum præsentia, quam habet Raphael, vel alius Angelus eiusdem speciei Compluti, & tamen hæ præsentie sunt eiusdem speciei spirituales, ergo datur entitas spiritualis impenetrabilis ratione sui cum alia eiusdem speciei omnino à se diuisa. Respondeo has præsentias non esse impenetrabiles, ex eo quod vna pellat aliam ab spatio, quod respicit, non enim ex eo quod præsentia Gabrielis modò respiciat hoc spatium impeditur præsentia, quam habet Raphael Romæ, ne illud respiciat, quia etiam si præsentia Gabrielis non existeret, non posset illud respicere, sed ex

eo quod sint immobiles per accedens illis contingit impenetratio, non verò formaliter per impossibilitatem, seu resistantiam inter ipsas præsentias in ordine ad idem spatium. Adde præsentiam Gabrielis existentis in quocunque spatio penetrari cum aliis pluribus eiusdem speciei.

Obiicies sexto. Præsentia definitiua, quam habet Christus in Eucharistia est corporea, & est penetrata: ergo. Respondeo in sententia admittente præsentiam circumscriptiua, & definitiuam specie non distingui, præsentiam definitiuam dicere multas circumscriptiuas supernaturaliter penetratissimè in opinione verò præsentias has distinguente, præsentia definitiua quantitatis Eucharisticæ est entitatiū indiuisibilis, & ita in se nullam habet penetrationem, neque cum alia aliud subiectum efficiente naturaliter poterit penetrari.

Obiicies septimo. Anima rationalis vnita corpori non potest vniri cum alia anima rationali alij corpori vniti: ergo entitas spiritualis non potest penetrari cum alia spirituali animā à se diuisa. Respondeo de ratione entitatis spiritualis non esse posse penetrari in omni statu, qui illi naturaliter contingere potest, sed in aliquo, quod conuenit animæ rationali, quæ potest penetrari cum alia in statu separationis, qui naturaliter illi contingit.

S. III.

Animam rationalem indiuisibilem esse ostendo.

Astinendum est iuxta dicta à ratione, quam plures desumunt, desumpta ab animæ spiritualitate, cum dixerimus rem spirituales posse partibus consistere.

Sit prima conclusio: Anima rationalis non est composita ex partibus essentialibus, materia videlicet & forma: assentiunt omnes Doctores, & ex nostris conclusionem probat Hurtadus, ubi affirmat oppositam esse improbabilem Arriagæ, disput. 1. sect. 5. num. 178. Lege Suarez sect. 14. citata. Ratio fit: Anima rationalis est forma respiciens subiectum, cum quo totum componitur: ergo ipsa subiectum non habet, neque ex illo componitur. Probo consequentiam: forma est entitas incompleta: ergo non indiget subiecto, ex quo componatur, neque illud potest habere, quia si forma componeretur ex subiecto & forma, rursus illa forma ex qua componitur, ex alia forma, & ex alio subiecto posset componi, & sic in infinitum forme procederent. Secundò de ratione materię substantialis compositi est, esse puram potentiam, & primum subiectum nullam in sua entitate formam includens: ergo de ratione formæ substantialis compositi est esse purum actum, & id quod primò informat nihil in se includens potentia, seu subiecti quod alio informetur.

Respondet Arriaga: ex hoc capite rem non euidenter probari, quia posset dici animum rationalem compositum esse ex materia, & forma, nihilominus esse entitatem incompletam, quia ordinaretur ad componendum compositum constans duplici materia, quadam materiali, & alia spirituali, & hæc subiectari in illa, ita vt materia spiritualis sit veluti forma materię materialis, & subiectum forme spiritualis. Mea quidem sententia nulla maior euidentia excogitari potest, quam illa quæ cogit ad has chimeras constringendas, vt argumenti robur aliquo modo declinari possit Chimericum esse compositum, ad quod confugit Arriaga, vt prædicto argumento euidentiam neget, sic probat: Si demus compositum ex materia & forma esse entitatem incompletam, quia ordinatur ad aliud compositum constans duabus materiis, de illo composito constanti forma & duabus materiis eodem modo asseram esse entitatem incompletam, quia ordinatur ad componendum aliud quod peti constitui ex forma, & tribus materiis, & sic in infinitum; non enim maiori fundamento fingis compositum ex duabus materiis, quam ego illud ex tribus constans confingo; imò tu ex proprio cerebro compositum istud machinaris, ego verò in composito à te facto fundamentum habeo ad meum compositum statuendum.

Deinde multipliciter hanc materiem impugno, ex definitione materię tradita ab Aristotele: *Primum subiectum ex quo, &c.* Illa autem materia spiritualis non esset primum subiectum, reciperetur enim in alio: deinde si illa materia esset, simul cum materia corporea suas operationes exerceret: ergo ex hoc capite illa materia spiritualis non esset necessaria; neque ad hoc vt forma spiritualis educatur ex illa, hæc enim creatur: ergo ex nullo capite: deinde etiam

etiam si possibile esset tale compositum, sine fundamento diceretur animum rationalem hanc compositionem habere, ac proinde absolute negari debet, sicut negamus Angelos, qui de facto dantur, esse compositos, etiam si aliter possibile esset totum substantiale spirituale ex materia, & forma compositum.

21 Dicendum est secundo, animam rationalem carere partibus integranibus, & esse entitatem omnino indivisibilem: Hæc conclusio à nullo Catholico est hucusque negata, & probatur ex immortalitate animæ, quia si anima esset diuisibilis, & haberet partes diuersas, & in diuersis partibus, quando per diminutionem, vel sectionem brachij, aliūve partis diuisionem aliquid hominis corrumpitur, pars illa animæ, quæ correspondebat materiæ vel corrumperetur, vel saltem maneret separata à subiecto, utrumque est inconueniens, quia si corrumperetur sequeretur animum rationalem non esse incorruptibilem: si verò pars illa maneret separata à subiecto, inquiri, vbi nam esset? & an pars illa, quæ separaretur ab homine existente in peccato damnetur. & pars quæ ab eodem existente in gratia esset separata salua fieret? & an ex partibus eiusdem animæ quædam æternis suppliciis essent addictæ, aliæ verò æternā perfruerentur felicitate?

22 Licet nobiscum in hac re sentiat Arriaga, non vult tamen prædictæ rationi acquiescere: asserit responderi posse partem animæ separatam à materia per diminutionem seu corruptionem partis integralis hominis, manere intra corpus non illud informans, sed tantum ut sit vnita alteri parti eiusdem animæ corpus informanti. Contra hanc solutionem sic infurgo: pars illa quæ amittit vnionem non informat corpus: ergo quantumvis dicatur esse intra corpus tantum potest significari illi esse intimè præsentem localiter: ergo pars illa non informans est in statu separationis, quia per præsentiam localem animæ non vnita in spatio, in quo est corpus, non amittit suum statum separationis: ergo pars illa poterit operari independentè à corpore: ergo in homine erunt partes quædam animæ quæ dependant secundum suas operationes à corpore, & aliæ quæ independentè à corpore operantur.

23 Nec valet si dicas: partes separatas esse minimas, ac proinde operari non posse, quia in iam fene continuā diminutione plures partes animæ fuerunt separata à materia, ac proinde plures sunt partes, quæ in illo possunt independentè operari: Cùm verò omnes sint inter se vnitæ, portio illa animæ quæ non est corpori vnita sufficientem diuisibilitatem entitativam habebit ad operandum. Dices, partes animæ separatas in diminutione facta in hoc instanti, seu in hac parte corporis reūiri in augmentatione facta in alio instanti, vel in alia parte corporis, ac proinde partes separatas nunquam habere diuisibilitatem sufficientem ad operandum. In primis hæc solutio adhiberi nō potest in abscissione brachij, in qua simul plures partes animæ amittunt vnionem, quin viuens partium illā fracturam recuperet. Deinde illam impugno, quia si augmentatio fit per extractionem partium non vnitarum à corpore, sequitur instantem habere multo plures partes non vnitas quàm vnitas corpori, quia multo plures sunt partes materiæ, ad quas se extingunt partes illæ, quas sine vnione intra corpus confingit per augmentationem, quàm illæ, quas in corpulculo infans habet materiæ vnitas: ergo anima infantis recens nati poterit independentè à corpore operari, secundum partes illas, quas habet corpori non vnitas. Longum esset insectari solutiones varias, quæ sine fundamento contra bonam Philosophiam adhiberi possunt, sicut enim fundamentum nullum habent: ita omni carent termino. Addo hanc sententiam aliquantulum incidere in errorem Platonis asserentis animam esse actū assistentem, & non informantem, qui damnatus est in Concilio Viennensi, ut suprà vidimus. Contrauerſ. 1. punct. 2. §. 2. quia admittit plures partes animi rationalis non informantes sed tantum localiter præsentēs, quas in fene, vel in infante probauit fore plures partibus vnitis & informantibus.

24 At insuper Arriaga responderi posse prædictæ rationi, animam habere partes integrantes, omnes tamen esse vnitas, cuiuslibet indivisibili parti subiecti, ac proinde etiam si amittat vnionem cum hac parte subiecti, illam retinere cum alijs, sicut nos modo philosophamur de anima indivisibili. Contra tamen, quia vel quælibet pars formæ est sufficiens informare partem subiecti, cui correspondet

Franc. de Guieda, Philosoph. Tom. 11.

adæquatè independentè ab alia, vel non? si est sufficiens, ad quid aliæ partes animæ in eandem partem subiecti cōfluunt? Deinde subiectum illas non admittet, quia cūm sufficienter informetur hac parte animæ, non poterit aliā recipere, sicut non potest recipere plures formas, ex eo quod vna adæquatè informetur: Si non est sufficiens, imperfectiores partes tribuit animæ rationali, quàm formæ ligni, in ligno enim pars simplex formæ sufficiens est informare partem subiecti sibi respondentem sine confortio alterius, quod non concedis partibus rationalis animæ. Deinde constituis animam rationalem intentam, sicut albedinem, ponis enim plures partes illius in eodem indivisibili subiecto, quarum quælibet præstat eundem effectum, eiusdem rationis, ac omnes simul.

25 Aliter dici posset animum rationalem fuisse creatum cum omnibus partibus necessarijs ad deorganizationem, siue homogeneis, siue heterogeneis & in nutritione easdē extendi & replicari in diuersis subiectis, sicut nos dicimus de tota anima rationali. Contra eadem pars diuisibilis animæ potest secundum hunc dicendi modum extendi ad nouas partes subiecti, in augmentatione, & contrahi ad pauciores in diminutione, est enim de vtroque motu eadem ratio; ergo melius poterit tota anima indivisibilis extendi, & contrahi ad maius & minus subiectum, quia perfectior est tota indivisibilis anima, quàm vna pars animæ diuisibilis: ergo potiori iure hæc replicatio formæ in diuersis partibus subiecti formæ indivisibilis debet concedi, quàm parti diuisibilis formæ. Secundo si immediatè post primam hominis conditionem, in qua forma esset producta cum omnibus partibus, quarum singula singulis subiecti partibus responderet, aliqua diminutio viuenti contingeret, illa pars formæ, cuius materiam deperdebat compositum, contrahenda esset ad aliquam partem materiæ iam sufficienter informatam aliā parte formæ, quod cōtingere non posset, quia materia, sufficienter informata formam aliam saltem naturaliter non admittit. Diceret aliquis, viuens nullam posse pati diminutionem in his partibus, quas in prima conditione acquisiuit, non alia maiori vel saltem æquali uugmentatione præmissa, quia in prima productione cōstituitur forma in minimo materiæ requisita, à quo si aliquid auferatur, tota substantia viuens corrumpitur. Non contemnenda solutio, verumtamen satis firma non est, quia, licet certum sit formas viuentium minimum habere determinatum, in quo possunt produci, & non in minori subiecto, verumtamen non est certum ipsas semper in minimo produci. Mitto contra hunc dicendi modum speciem chimæræ præ se ferre, dari animam rationalem diuisibilem cum singulis partibus respondentibus singulis subiecti partibus, quarum aliquæ in prima pueri augmentatione replicentur in subiecto, & non aliæ, & postea in adolescentia, & in adulta ætate, quædam sint ter, aliæ quater, & aliæ sexies in diuersis subiecti partibus repetita.

26 Obiic. primò. Anima rationalis potest esse per nos in pluribus partibus subiecti: ergo poterit esse in alijs & alijs pluribus: ergo poterit indivisibilis anima rationalis informare ingentem materiæ molam. Resp. negando consequentiam. Ratio propter quam consequens illatum cōtingere non potest, quia anima rationalis petit corpus organicum, quarum partes tantum in se cum aliqua latitudine distantiam exigunt, quàm excedere nequeunt per augmentum, neque illam per materiæ decrementum non adimplere, quia de ratione corporis organici est terminos magnitudinis & paruitatis habere.

27 Obiic. secundo. Anima rationalis est eadem in brachio & in pede: ergo potest se mouere duplici motu contrario pede deorsum, & brachio sursum. Respondeo duplicem esse opinionem circa præsentiam animæ rationalis: Vna affirmat illius præsentiam esse diuisibilem, ita ut diuersa sit pars præsentia quam habet in pede ab illa quam habet in brachio. Altera tenet eam habere indivisibilem præsentiam in brachio & pede, & in omnibus partibus corporis simplicissimam esse. In opinione asserente præsentiam animæ esse diuisibilem, dicendum animam moueri duplici motu inadæquato, seu duplici parte motus, vna sursum, & deorsum a tera, cūm videmus hominem brachium leuare, & pedem deprimere, quia sicuti præsentia quam habet anima in brachio est præsentia inadæquata, ita motus quo mouetur in brachio inadæquatus est: neque est inconueniens asserere animam per diuersas partes præsentia moueri

moueri sursum & deorsum, cum necessariò dicendum sit moueri per diuersa spatia, cum videmus moueri per spatium in quo mouetur pes, & brachium, quæ partialiter sunt diuersa, sicuti præsentia illis correspondentes, diuersæ partialiter sunt. In sententia quæ præsentiam animæ indiuisibilem constituit, etiam si videamus brachium sursum moueri, & pedem deorsum in eodem tempore, non debemus duplicem motum adhuc partialem admittere; quia ubi non sunt partes præsentia diuersæ, non possunt esse diuersæ partes motus, sed dicendum est eodem indiuisibili motu moueri brachium sursum, & pedem deorsum, sicuti eadem indiuisibili præsentia anima constituitur in spatiis, quorum acquisitio, motus sursum, & deorsum dicuntur. Secundum hanc sententiam cum manus mouetur immoto toto corpore, corrumpitur non solum præsentia, quam habebat anima in manu sed etiam in pede, quia necessum est corrumpi præsentiam animæ, quæ erat in manu, & hæc eadem indiuisibilis est cum præsentia, quam eadem anima habet in pede, & non potest vna sine alia corrumpi, vel, ut proprius loquar, eadem corrumpi, & non corrumpi, quia præsentia quam habet anima in manu & in pede eadem est, & alia dici nequit. Est etiam præsentia diuersa, quam acquirit manus, cum mouetur circa idemmet spatium, quia cum anima constituta sit per eandemmet indiuisibilem præsentiam in spatio pedis, & manus, præsentia manus, & pedis, & tota indiuisibilis anima præsentia indiuisibiliter sumitur à toto spatio, quod occupat anima in pede, & in manu & in reliquis corporis partibus.

28 Obiicias. Anima indiuisibilis potest informare subiectum diuisibile; ergo potest etiam idem subiectum informare, etiam si esset diuisum. quia non informaret plus subiecti, si informaret duo subiecta diuersa, quam informat quando est vnita subiecto ex illis duobus vnitis composito. Respondeo negando consequentiam, & insito, in Angelo, qui potest esse in spatio diuisibili, & non potest esse in spatio iam diuiso, ex quibus idem diuisibile spatium componebatur. Rationem propter quam anima rationalis non possit informare duo subiecta diuisa, quæ informant vnita, communiter assignant Philosophi, quia anima informans duo subiecta diuisa simpliciter constitueret duo composita. Non acquiesco huic rationi, quia duo illa subiecta totalia non plus substantia habent, quam habet vnum totale compositum ex duobus illis subiectis vnitis & informatis eadem forma, denominatio autem vnus, vel multiplex substantia præcisè sumpta non dicit maiorem perfectionem, non enim maior perfectio est in duobus aquis diuisis quarum quælibet totalis dicitur, quam in eisdem vnitis, quæ posita vnione partiales dicuntur. Respondeo animam rationalem non posse informare duplex subiectum diuisum, quia informatio animæ ad quamlibet partem petit totam hominis deorganizationem existentem in subiecto vnito, ita vt non possit dari talis informatio si non detur tota deorganizatio requisita ad illam in subiecto vnito, quia partes viuentes, etsi accidentaliter, & extrinsece tantum heterogeneæ, petunt habere inter se vnionem, ex quo fit animam existentem in subiecto quantumvis exiguo, necessariò esse in subiecto habente deorganizationem capitis, & cordis, &c. Ex quo fit non posse esse in alio, quia in illo etiam deberet habere deorganizationem capitis, & eiusdem partium, & eadem forma substantialis vnica tantum deorganizationem capitis exigit in suo subiecto, neque duplicem potest naturaliter habere.

92 Si obiicias in præsentia Angeli hanc non reperiri deorganizationem, & nihilominus non posse esse in duplici spatio diuiso, seu non immediato, videlicet in duplici angulo huius cubiculi, si non sit in medio, & potest simul in toto cubiculo, & quolibet parte spatij intra illud contentum: ergo independentè à deorganizatione reddenda est ratio propter quam anima rationalis non possit informare subiecta diuisa, quæ potest vnita. Respondeo non leue esse fundamentum ad affirmandum præsentiam Angeli esse indiuisibilem, ne ex diuisibilitate illius inferatur Angelum posse esse in duplici spatio etiam non continuo, quod si defendatur præsentiam Angeli diuisibilem esse, posset responderi partes præsentia Angelicæ esse immediatè, & per se vnitas vnione identificata cum ipsis extremis, quæ dicuntur vnita, ac proinde non posse existere partes huius præsentia sine vnione ad alias, & ita Angelum præsentari spatio vnito, cuius partibus inter se distantibus præsentari nequit,

quin simul medio interiacenti præsentetur. Quod difficile puro. Quapropter dum alia non tibi via superest, quæ prædicto argumento satisfacias, satis erit illo vti ad probandum præsentiam Angeli esse indiuisibilem.

PUNCTUM VI.

De diuisibilitate materialium animarum.

Plantarum, atque animalium imperfectorum animas diuisibiles esse Philosophi omnes moderni fatentur, ex antiquis vix vllus ab hac sententia dissentit: pro opposita referuntur Plato, Simplicius, Caietanus, Thienensis, & Senensis, Hugo apud nostros Conimbr. lib. 2. de anima cap. 1. quæst. 8. Circa animas brutorum perfectorum est maior dissensio inter Doctores. Animas brutorum esse indiuisibiles, sentiunt quàm plures Thomistæ, Caietanus, quæst. 76. art. 8. Heru. in 1. sententiarum dist. 8. q. 4. Bonauent. in 1. dist. 8. in 2. p. distinctionis quæst. 3. Alensis lib. 7. ad Metaphys. ad text. 56. Eandem tradidit noster Suarez lib. 1. de anima cap. 13. num. 9. opere posthumo, non tamen lucem videret hæc opinio, ni fulgentissima illius auctoris mundo esset extincta, eam enim vitæ superflus illustrat tractatus disput. 15. Metaphys. sect. 10. num. 32. & in eodem lib. de anima cap. 2. num. 19. probabilissimum censet animas inuentibus omnibus præter hominem diuisibiles esse, vbi meminit, id quod obiter dixerat dicta sectione 10. Metaph. num. 40. & id supponit manifestè, dum probat animas brutorum perfectorum habere partes heterogeneas.

Sententiam asserentem brutorum animas diuisibiles esse tutantur Scotus in 4. dist. 4. quæst. 1. art. 1. Durandus in 1. dist. secunda parte distinctionis quæst. 3. num. 10. Capreolus in 2. dist. quæst. 1. Mar. in 2. q. 11. art. 1. & 2. de generat. quæst. 1. & 2. Petrus de Mantua tract. de 1. & 2. vlt. instanti. Suarez in Metaphys. loco supra citato. Toletus lib. 2. cap. 2. quæst. 5. Peireir. lib. 6. Philosophia, cap. 3. Hurt. dist. 2. sect. 4. Amiaz dist. 1. sect. 6. subf. 9.

PRIMA CONCLUSIO. Animæ plantarum, & animalium imperfectorum diuisibiles sunt. Probatio sumenda est ex rationibus, quibus conclusione sequenti probabo brutorum perfectorum animas partibus componi; specialem pro hac cõclusionem adhibeo. Diuisa arbore remanet anima in vtraque parte illius, sed nõ potest eademmet indiuisibilis in duplici subiecto diuiso permanere: ergo permanet secundum diuersas partes, in quas totalis forma per diuisionem resoluitur: ergo ante diuisionem illas continetur. Idem argumentum fit in lacerta, cuius dimidium corpus diuisum mouetur, & sentit dum pugnat, quod quoties experimur. Et D. Augustinus testatur lib. de quantitate animæ cap. 31. se vidisse in agro Lyguro vermiculum multipedem quem stylo percussit vnus ex discipulis eiusdem Augustini in duas partes secuit, quarum vtraque in diuersa loca fugiebat, quod fieri non posset, si vtraque pars vermiculi anima non foueretur. Quæ spiritibus vitalibus tribui nequeunt, quia sensatio essentialiter ab anima dependet, & reptationis motus animam supponit ex parte principij in animalibus imperfectis, sicuti in homine, & aliis brutis progressus motus.

Huic argumento nulla superest solutio, nisi dicatur in diuisione horum viuientium corrumpi animam informantem materiam illam vnitam, & duplicem aliam produci informantem duplicem materiam diuisam. Hanc ratio solutionem, quia si semel in animantibus admitteretur pro defendenda indiuisibilitate animarum, liceret vti illi ad defendendum omnes materiales formas non viuentium indiuisibiles esse, posset enim dici formam ignis esse indiuisibilem, & totam corrumpi igne diuiso, produci tamen aliam in singulis partibus illius, ita vt semper remaneant cum forma ignis, imò facilius posset in his formis solutio subistere, quia cum in qualibet parte materie diuisi ignis remaneant omnes dispositiones requisitæ ad ignem, facilius posset in singulis forma ignis produci, neque impugnationem pateretur solutio, quam in illam pro formis, de quibus agimus iam adhibeo. Quando diuiditur lacerta, cauda à corpore præcisè non habet omnia organa requisita, neque omnes præparatas dispositiones ad formam viuentis: ergo nõ potest in illius materia noua viuētis forma produci ad exigentiam dispositionum, quia non exigunt formam